

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 4/2013 rd

Berättelse av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2012

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 mars 2013 berättelsen från Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2012 (B 3/2013 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Ilkka Kanerva och delegationssekreterare Gunilla Carlander, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling
- ambassadråd Leena Ritola, utrikesministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) är fortfarande ett viktigt forum för en bred politisk dialog. För att organisationen ska förvandlas till en säkerhetsgemenskap krävs det ändå att dess mål och åtaganden fullföljs effektivt. Utskottet anser det angeläget att värna om OSSE:s kapacitet. Det är nödvändigt att få till stånd effektivare samarbete och uppgiftsfördelning med EU och Nato med hänsyn till att organisationernas medlemmar och de ärenden som tas upp till behandling överlappar varandra och är inbördes avhängiga.

Den parlamentariska församlingen ordnade under året alla de möten som nämns i stadgan och nio valobservationer, men verksamheten har enligt berättelsen överskuggats av det svåra allmänna läget i hela organisationen.

Den parlamentariska församlingen hade som huvudtema förändringar inom OSSE-området (The OSCE: Region of Change). Församlingen betonar betydelsen av ett jämlikt samhälle baserat på demokratiskt beslutsfattande och uppmanar medlemsstaterna att balansera sina ekonomier genom hållbara, gröna och innovativa beslut. Utskottet inskräpte i sitt betänkande om Sahel (UtUB 13/2012 rd) vikten av kvinnors självbestämmanderätt och jämställdhet när utveckling och säkerhet främjas. De universellt erkända mänskliga rättigheter som kvinnor har måste respekteras och inga kränkningar kan tolereras med hänvisning till exempelvis kulturell eller religiös praxis.

Under Irlands ordförandeskap 2012 lanserades processen Helsingfors +40 vars syfte är att skapa en vision för OSSE:s framtida verksamhet. Finlands aktiva tag då det gäller att utveckla OSSE och den parlamentariska församlingen

harmonierar med vår historiska roll. I en resolution konstateras det att OSSE måste finna sin roll i en säkerhetssituation i förändring, utarbeta en strategisk vision och fokusera på det väsentliga och på behovet av att ta fram en ny stadga för organisationen. Det är positivt att Finland genom sina insatser både på regeringsnivå och i församlingens ad hoc-arbetsgrupp för stadgeändring (ledamot Kanerva) har arbetat för en dialog och föreslagit nya samarbetsformer.

Den aktuella debatten i februari handlade om vapenkontroll. Vapenkontroll är en viktig del av OSSE:s förtroendeskapande verksamhet (CBM) och dess främsta landvinningar är Wiendokumentet om förtroendeskapande åtgärder, Open skies-fördraget om förtroendeskapande flygfunktioner och CFE-fördraget, som begränsar konventionella styrkor. Som resultat av en lång förhandlingsomgång antogs den förnyade Wienkonventionen i november 2011. Dessutom arbetar man på att ta fram 18 separata beslut. Förhandlingar om dem pågår fortfarande. Utskottet ser med oro på att genomförandet av fördraget om konventionella styrkor i Europa (CFE) har avbrutits. Avtalet spelar en viktig roll i kontrollen av vapen i Europa och därför måste det fortsatta ansträngningar till för att antingen blåsa nytt liv i fördraget eller få till stånd ett nytt avtal.

Utskottet framhöll i sitt betänkande om den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (UtUB 1/2013 rd) att kopplingen mellan utveckling och säkerhet bör stärkas. Utskottet har med jämna mellanrum påpekat behovet av ökad konsekvens i såväl Finlands som EU:s agerande, senast i fråga om förhandlingarna om ekonomiskt partnerskap (UaVX 4/2013 vp EP-avtalen; UaVX 1/2012 vp Översyn av GSP-systemet). OSSE:s parlamentariska församling godkände en resolution om *OSSE och de nya demokratier i arabvärlden*. Enligt den bör medlemsländerna också utveckla handeln med nya demokratier och trygga deras tillträde till OSSE-ländernas inre marknad, bl.a. med stöd av internationella ekonomi- och finansinstitut.

Utrikesutskottet framhöll betydelsen av en säker energiförsörjning för EU:s säkerhetspolitik i

sitt betänkande om den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (UtUB 1/2013 rd). Vidare påpekade utskottet att livsmedelsberedskapen håller på att bli allt mer beroende av internationella aktörer. Livsmedelsförsörjningen är till 25 procent beroende av importvaror. Att säkra de vitala samhällsfunktionerna har högsta prioritet när det gäller den nationella säkerheten. Bristen på enighet försvagar EU:s inflytande på energisäkerheten. OSSE-resolutionen understryker energisäkerhetens betydelse och organisationens viktiga roll för att underlätta samarbetet och förnyelsen inom energibranschen. Finland uppges ha en central roll i energisäkerhetsfrågor; den rollen kommer fortsatt att höra till regeringens prioriteringar. Ett positivt exempel på hur det breda säkerhetsbegreppet kan omsättas i praktiken är initiativet ENVSEC (Environment and Security Initiative) där OSSE samarbetar med FN och Nato för att kartlägga hot i miljön som påverkar säkerheten och för att undanröja problemen. Resolutionen tar också upp vattenresurser och livsmedelstrygghet.

Grunden för OSSE:s valövervakning är de åtaganden som de deltagande OSSE-länderna gjorde i Köpenhamn 1990 och Istanbul 1999 om att bjuda in kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter ODIHR att övervaka val. Under 2012 sände den parlamentariska församlingen ut nio valobservatörsdelegationer. Valförrättningar övervakades i Kazakstan, Armenien, Serbien, Vitryssland, Georgien, Montenegro, Ukraina, Förenta staterna och Rumänien.

Enligt berättelsen har det länge förekommit meningsskiljaktigheter mellan den parlamentariska församlingen och ODIHR om samarbetet och särskilt informationsgången. En delegation från riksdagen besökte ODIHR:s högkvarter i december 2012. Utskottet instämmer i delegationens åsikt att ODIHR:s expertis, ett friktionsfritt samarbete och informationsutbyte är A och O för den parlamentariska församlingens valövervakningar.

Utskottet uppmanar Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling att i sitt arbete ta särskild hänsyn till synpunkterna ovan.

***Utskottets förslag till riksdagens ställnings-
tagande***

Riksdagen

har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors den 5 juni 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Soini /saf
vordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Jouni Backman /sd
Christina Gestrin /sv
Pekka Haavisto /gröna
Ilkka Kanerva /saml
Ilkka Kantola /sd
Mari Kiviniemi /cent

Katri Komi /cent
Johannes Koskinen /sd
Annika Lapintie /vänst
Maria Lohela /saf
Tom Packalén /saf
Ben Zyskowitz /saml
ers. Timo Heinonen /saml
Riitta Myller /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Svinhufvud.